

Kvartalsrapport

KLP BANKEN

Innhold

KLP BANKEN KONSERN

KVARTALSREGNSKAP 3/2016	4
RESULTATREGNSKAP	6
BALANSE	7
EGENKAPITALOPPSTILLING	8
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	9
NOTER TIL REGNSKAPET	10
— Note 1 Generell informasjon	10
— Note 2 Regnskapsprinsipper	10
— Note 3 Netto renteinntekter	11
— Note 4 Utlån til kunder	11
— Note 5 Kategorier av finansielle instrumenter	11
— Note 6 Virkelig verdi hierarki	13
— Note 7 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16
— Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16
— Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	17
— Note 9 Transaksjoner med nærstående parter	18
— Note 10 Andre eiendeler	18
— Note 11 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader	19
— Note 12 Kapitaldekning	19
— Note 13 Rentebærende verdipapirer	20
— Note 14 Tap og nedskrivninger på utlån mv.	21
— Note 15 Betingede forpliktelser	21
— Note 16 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	21
— Note 17 Pensjonsforpliktelser egne ansatte	22
— Kvartalsvis resultatutvikling	22
— Nøkkeltall	23

Innhold

KLP BANKEN AS

KVARTALSREGNSKAP 3/2016	24
RESULTATREGNSKAP	25
BALANSE	26
EGENKAPITALOPPSTILLING	27
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	28
NOTER TIL REGNSKAPET	29
— Note 1 Generell informasjon	29
— Note 2 Regnskapsprinsipper	29
— Note 3 Netto renteinntekter	30
— Note 4 Utlån til kunder	30
— Note 5 Kategorier av finansielle instrumenter	30
— Note 6 Virkelig verdi hierarki	32
— Note 7 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	35
— Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	35
— Note 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	36
— Note 9 Transaksjoner med nærstående parter	37
— Note 10 Andre eiendeler	38
— Note 11 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader	38
— Note 12 Kapitaldekning	39
— Note 13 Rentebærende verdipapirer	40
— Note 14 Tap og nedskrivninger på utlån mv.	40
— Note 15 Betingede forpliktelser	40
— Note 16 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	41
— Note 17 Pensjonsforpliktelser egne ansatte	41
— Kvartalsvis resultatutvikling	42
— Nøkkeltall	43

Kvartalsregnskap

3/2016

KLP BANKEN AS KONSERN

HOVEDTREKK PER TREDJE KVARTAL:

- God og stabil boliglånsvest
- Offentlig utlånsbalanse har økt med 1,7 milliarder
- Positiv utvikling i netto renteinntekter
- Verdiøkning på likviditetsplasseringer styrker resultatet

Formålet til KLP Banken konsern er finansiering av boliglån og lån til kommuner, fylkeskommuner og selskaper som utfører offentlige oppgaver. I tillegg administrerer bankkonsernet utlån finansiert av morselskapet Kommunal Landspensjonskasse. Konsernet forvalter utlån for totalt 79 milliarder kroner. Den samlede utlånsvirksomheten er inndelt i forretningsområdene personmarked og offentlig marked. Virksomheten er landsdekkende. Selskapenes hovedkontor ligger i Trondheim. KLP Banken AS eies 100 prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) gjennom KLP Bankholding AS. KLP Banken AS har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.

RESULTATREGNSKAP

Netto renteinntekter for KLP Banken konsern per tredje kvartal utgjør 149,4 millioner mot 133,1 millioner i samme periode året før. Driftskostnader og avskrivninger utgjør 126,1 millioner, mot 122,1 millioner på samme tid i fjor.

Netto gebyr- og provisjonsinntekter er redusert fra 7,8 millioner per tredje kvartal 2015 til 6,6 på samme tid i år. Bakgrunnen for dette er tilpasning av gebyrstrukturen i forbindelse med kundekampanjer.

Regnskapet er utarbeidet i norske kroner, og er avlagt i tråd med IAS 34 om delårsrapportering. Dette innebærer at finansielle instrumenter delvis bokføres til virkelig verdi. Ved utløpet av tredje kvartal inkluderer resultatregnskapet en netto gevinst fra verdiendringer finansielle instrumenter på 20,5 millioner. I samme periode i fjor ble det bokført et netto verdifall på 23,9 millioner.

Bankkonsernet forvalter, i tillegg til egenfinansiert utlånsvirksomhet, boliglån og offentlige utlån finansiert av morselskapet (KLP). Forvaltningshonorar for dette oppdraget utgjorde 42,8 millioner per tredje kvartal. Tilsvarende beløp i fjor var 43,2 millioner.

Det er foretatt tapsavsetninger på boliglån for 0,5 millioner hittil i år. Det er ingen konstaterte tap på offentlige lån.

KLP Banken konsern oppnådde i årets tre første kvartaler et driftsresultat før skatt på 90,7 millioner. Resultatet fordeles på personmarked med 32,0 millioner og på offentlig marked med 58,7 millioner. I 2015 var tilsvarende samlet resultat 34,4 millioner, hvor personmarked hadde et resultat på 17,9 millioner og offentlig marked 16,5 millioner. Etter skatt ble konsernresultatet per tredje kvartal 2016 66,4 millioner mot 27,1 millioner i fjor.

UTLÅN

KLP Banken konsern har per 30. september 2016 utlån til kunder på 30,1 milliarder mot 26,2 milliarder på samme tidspunkt i fjor. Fordelingen mellom personmarkedet og offentlige lån var henholdsvis 12,8 og 17,3 milliarder.

Hittil i år personmarked i KLP Banken konsern hatt en utlånsvekst på 2,1 milliarder. Av denne veksten utgjør 0,3 milliarder kjøp av boliglån fra morselskapet KLP. Forvaltede boliglån for KLP er redusert med 0,8 milliarder så langt i 2016.

Utlånsvolumet i offentlig marked har så langt i år økt med 1,6 milliarder i bankkonsernet. Lån til offentlige låntakere som forvaltes for morselskapet KLP har i samme periode økt med 0,4 milliarder. Forvaltede lån til utenlandske debitorer i fremmed valuta er i samme periode redusert med 1,4 milliarder.

LIKVIDITETSPLOSSERINGER

Porteføljen av likviditetsplasseringer utgjør på rapporteringstidspunktet 3,2 milliarder mot 1,9 milliarder på samme tid i fjor. Resultateffekten av verdiendringer per tredje kvartal utgjør 20,5 millioner mot minus 23,9 millioner på samme tid i fjor.

INNLÅN

KLP Banken konsernets fremmedfinansiering består av innskudd, sertifikater og obligasjoner. På rapporteringstidspunktet utgjorde

Kvartalsregnskap

3/2016

KLP BANKEN AS KONSERN

innskudd fra personer og bedrifter 8,5 milliarder og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 24,5 milliarder. Av verdipapirgjelden utgjorde obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt av KLP Kommunekreditt AS 17,7 milliarder, mens KLP Boligkreditt stod for 3,9 milliarder. Alle OMF-utstedelser har oppnådd AAA rating.

RISIKOFORHOLD OG KAPITALDEKNING

KLP Banken AS er eksponert mot ulike typer risiko. Banken har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av policyer, rammer, rutiner og instruksjoner. Banken skal ha en forsiktig risikoprofil og inntjeningen skal i all hovedsak være et resultat av inn- og utlånsaktiviteter samt likviditetsforvaltning. Dette innebærer at selskapet skal ha lav markedsrisiko, og at rente- og valutarisiko som oppstår i inn- og utlånsaktivitetene reduseres ved bruk av derivater. Banken skal ha en tilstrekkelig langsiktig finansiering som

følge av regulatoriske krav og det er etablert interne måltall for dette. Kredittrisikoen i banken er lav og bankens utlån er begrenset til lån med kommunal risiko og lån med pant i eiendom. Bankens likviditet forvaltes ved plassering i andre banker og i verdipapirer som tilfredsstiller gitte krav til kredittkvalitet i tråd med styregodkjente kredittlinjer. Bankens likviditetsplasseringer har høy kredittkvalitet.

Ansvarlig kapital ihht. kapitaldekningsreglene ved utløpet av tredje kvartal 2016 var på 1 571,9 millioner. Ansvarlig kapital består kun av kjernekapital. Tilsvarende tall for fjoråret var 1 477,9 millioner. Utlån er risikovektet etter Kapitalkravsforskriften. KLP Banken konsern har en kapitaldekning og kjernekapitaldekning på 16,8 prosent ved utløpet av tredje kvartal mot 17,9 prosent på samme tidspunkt fjor. Gjeldende kapitalkrav inkludert bufferkrav er 11,5 prosent kjernekapitaldekning og 15,0 prosent kapitaldekning.

Resultatregnskap

KLP BANKEN AS KONSERN

NOTE	TUSEN KRONER	3. KVARTAL 2016	3. KVARTAL 2015	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
	Renteinntekter og lignende inntekter	193 125	202 945	572 749	621 814	817 991
	Rentekostnader og lignende kostnader	-144 040	-151 325	-423 389	-488 751	-630 928
3	Netto renteinntekter	49 085	51 620	149 360	133 063	187 063
	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	3 208	2 801	7 816	8 592	11 280
	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	-272	-238	-1 245	-777	-1 074
	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	2 936	2 563	6 571	7 815	10 205
	Andre honorarinntekter	14 250	14 405	42 750	43 215	57 648
16	Netto gevinst/(tap) finansielle instrumenter	3 609	-13 599	18 535	-27 724	-34 111
	Sum andre driftsinntekter	17 859	806	61 285	15 491	23 537
	Lønn og administrasjonskostnader	-12 999	-14 824	-40 085	-39 669	-60 824
	Avskrivninger	-982	-653	-3 014	-1 974	-3 396
	Nedskrivninger	0	0	0	0	-1 338
	Andre driftskostnader	-23 017	-22 165	-82 985	-80 474	-104 595
	Sum driftskostnader	-36 998	-37 642	-126 084	-122 117	-170 153
14	Tap på utlån, garantier m.v.	-168	-40	-465	106	-1 034
	Driftsresultat før skatt	32 713	17 307	90 667	34 359	49 618
	Skatt på ordinært resultat	-8 176	-4 673	-22 238	-9 284	-14 240
	Resultat	24 537	12 634	68 429	25 075	35 378
	Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	-395	2 837	-2 753	2 837	7 012
	Skatt estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	98	-766	688	-766	-1 893
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultat	-296	2 071	-2 065	2 071	5 119
	Verdiregulering finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	3	0	0
	Skatt på verdiregulering finansielle eiendeler	0	0	-1	0	0
	Poster som kan bli omklassifisert til resultat	0	0	2	0	0
	Sum utvidet resultat	-296	2 071	-2 063	2 071	5 119
	Periodens totalresultat	24 241	14 705	66 366	27 145	40 497

Balanse

KLP BANKEN AS KONSERN

NOTE	TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
EIENDELER				
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 414 419	870 321	973 591
4	Utlån til og fordringer på kunder	30 148 563	26 245 249	26 359 449
13	Rentebærende verdipapirer	3 213 086	1 946 193	3 783 373
	Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	269	265	265
	Finansielle derivater	151 002	186 982	148 375
	Utsatt skattefordel	4 080	0	9 542
	Varige driftsmidler	455	472	468
	Immaterielle eiendeler	17 000	16 557	17 784
10	Andre eiendeler	440	855	1 593
	Sum eiendeler	34 949 313	29 266 894	31 294 440
GJELD OG EGENKAPITAL				
GJELD				
7	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 455 121	19 940 718	21 901 660
	Innskudd	8 453 990	7 279 095	7 426 181
	Finansielle derivater	333 025	431 409	366 706
	Utsatt skatt	0	1 529	24 514
11	Annen gjeld	69 084	84 389	29 643
11	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	39 653	35 290	37 920
	Sum gjeld	33 350 872	27 772 430	29 786 624
EGENKAPITAL				
	Aksjekapital	855 000	855 000	855 000
	Overkurs	535 000	535 000	535 000
	Opptjent egenkapital	208 441	104 465	117 816
	Sum egenkapital	1 598 441	1 494 464	1 507 816
	Sum gjeld og egenkapital	34 949 313	29 266 894	31 294 440

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS KONSERN

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2016	855 000	535 000	117 816	1 507 816
Udisponert resultat	0	0	68 429	68 429
Utvidet resultat	0	0	-2 063	-2 063
Sum totalresultat	0	0	66 366	66 366
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	90 520	90 520
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-66 261	-66 261
Sum transaksjoner med eierne	0	0	24 259	24 259
Egenkapital 30.09.2016	855 000	535 000	208 441	1 598 441

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2015	750 000	440 000	95 218	1 285 218
Udisponert resultat	0	0	25 075	25 075
Utvidet resultat	0	0	2 071	2 071
Sum totalresultat	0	0	27 145	27 145
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	4 980	4 980
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-22 879	-22 879
Innbetalt egenkapital i perioden	105 000	95 000	0	200 000
Sum transaksjoner med eierne	105 000	95 000	-17 899	182 101
Egenkapital 30.09.2015	855 000	535 000	104 465	1 494 464

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2015	750 000	440 000	95 218	1 285 218
Årsresultat	0	0	35 378	35 378
Utvidet resultat	0	0	5 119	5 119
Sum totalresultat	0	0	40 497	40 497
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	4 980	4 980
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-22 879	-22 879
Innbetalt egenkapital i perioden	105 000	95 000	0	200 000
Sum transaksjoner med eierne	105 000	95 000	-17 899	182 101
Egenkapital 31.12.2015	855 000	535 000	117 816	1 507 816

Kontantstrømoppstilling

KLP BANKEN AS KONSERN

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	496 538	547 609	776 367
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-89 068	-120 766	-150 819
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-3 876 003	-1 375 083	-1 614 588
Netto innbetalinger på kundeinnskudd bank	1 027 847	1 028 222	1 175 318
Netto inn-/utbetaling til drift	-83 253	-80 792	-106 447
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinretninger, arbeidsgiveravgift mv.	-39 539	-43 396	-59 268
Netto renter plasseringskonti	3 579	13 788	18 517
Netto inn-/utbetalinger vedrørende operasjonelle aktiviteter	64 219	88 329	70 349
Betalt inntektsskatt	0	0	0
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-2 495 680	57 910	109 429
INVESTERINGSAKTIVITETER			
Innbetalinger vedrørende verdipapirer	3 165 092	2 294 238	2 474 691
Utbetalinger vedrørende verdipapirer	-2 571 365	-778 724	-2 804 539
Innbetalinger av renter fra verdipapirer	41 602	42 937	53 267
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-2 216	0	-3 320
Netto kontantsrøm fra investeringsaktiviteter	633 113	1 558 451	-279 901
FINANSIERINGSAKTIVITETER			
Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak	2 540 162	-1 721 476	310 301
Netto utbetaling av renter på lån	-256 889	-316 253	-437 823
Innbetaling av mottatt egenkapital	0	200 000	200 000
Utbetaling av konsernbidrag	-250	-27 080	-27 080
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	2 283 023	-1 864 809	45 398
Netto kontantstrøm i perioden	420 456	-248 450	-125 074
Likviditetsbeholdning ved inngangen av perioden	945 275	1 070 349	1 070 349
Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	1 365 731	821 899	945 275
Netto innbetaling/ utbetaling av kontanter	420 456	-248 450	-125 074

Noter til regnskapet

KLP BANKEN AS KONSERN

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Banken AS ble stiftet 25. februar 2009. KLP Banken AS eier alle aksjene i KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Disse selskapene danner til sammen KLP Banken AS konsern. KLP Banken konsern yter eller erverver lån til norske kommuner og fylkeskommuner samt til selskaper med offentlig garanti. Utlånsvirksomheten er i hovedsak finansiert ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Konsernet tilbyr også standard bankprodukter til privatkunder. KLP Banken AS er registrert og hjemmehørende i Norge. Hovedkontoret har adresse Beddingen 8 i Trondheim og selskapet har avdelingskontor i Oslo.

KLP Banken AS er et datterselskap av KLP Bankholding AS som igjen er heleid av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP er et gjensidig forsikringsselskap.

NOTE 2 Regnskapsprinsipper

Denne delårsrapporten viser konsernregnskapet til KLP Banken AS for perioden 01.01.2016 - 30.09.2016. Det er foretatt forenklet revisjon av delårsrapporten.

Delårsregnskapet for KLP Banken AS konsern (konsernregnskapet) er avlagt i samsvar med IAS 34 om delårsrapportering. Det er ingen endringer i regnskapsprinsippene som har hatt betydning for delårsregnskapet pr 30.09.2016. Det henvises til KLP Bankens årsrapport for 2015 for nærmere beskrivelse av regnskapsprinsipper.

Årsrapporten er tilgjengelig på klp.no.

NOTE 3 Netto renteinntekter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Renter på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	10 165	14 976	18 578
Renter på utlån til kunder	518 108	564 261	744 398
Renter på verdipapirer	44 476	42 577	55 015
Sum renteinntekter	572 749	621 814	817 991
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	333 798	368 877	480 948
Renter på gjeld til kunder	87 830	119 964	149 738
Over/underkurs på obligasjoner med fortrinnsrett	1 780	-708	-414
Andre rentekostnader	-19	618	656
Sum rentekostnader	423 389	488 751	630 928
Netto renteinntekter	149 360	133 063	187 063

NOTE 4 Utlån til kunder

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Utlån til kunder før nedskrivninger	29 765 776	25 763 146	25 943 953
Individuelle nedskrivninger	-1 794	-288	-1 328
Gruppevise nedskrivninger	0	0	0
Utlån til kunder etter individuelle nedskrivninger	29 763 982	25 762 858	25 942 625
Påløpte renter	113 350	130 532	83 956
Endring i virkelig verdi som følge av renteendringer (sikringsbokføring)	271 231	351 859	332 868
Utlån til kunder	30 148 563	26 245 249	26 359 449

NOTE 5 Kategorier av finansielle instrumenter

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI HOLDT FOR OMSETNING						
Rentebærende verdipapirer	3 213 086	3 213 086	1 946 193	1 946 193	3 783 373	3 783 373
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi holdt for omsetning	3 213 086	3 213 086	1 946 193	1 946 193	3 783 372	3 783 372
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING						
Utlån til Norske kommuner	5 406 395	5 418 438	5 723 470	5 690 836	5 558 168	5 526 008
Utlån til personkunder	348 529	341 481	406 252	406 207	388 664	379 511
Finansielle derivater	151 002	151 002	186 982	186 982	148 375	148 375
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	5 905 926	5 910 921	6 316 704	6 284 025	6 095 207	6 053 894

NOTE 5 Kategorier av finansielle instrumenter — forts.

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG						
Aksjer og andeler	269	269	265	265	265	265
Sum finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	269	269	265	265	265	265
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 414 419	1 414 419	870 321	870 321	973 591	973 591
Utlån til norske kommuner	11 929 905	11 920 512	10 084 215	10 076 078	10 088 101	10 080 287
Utlån til person kunder	12 463 733	12 463 733	10 031 312	10 031 312	10 324 515	10 324 515
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	25 808 057	25 798 664	20 985 848	20 977 711	21 386 205	21 378 393
Sum finansielle eiendeler	34 927 338	34 922 940	29 249 010	29 208 194	31 265 052	31 215 925
FINANSIELLE FORPLIKTELSE TIL VIRKELIG VERDI SIKRING						
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 316 442	2 327 344	2 440 045	2 443 310	2 018 823	2 031 421
Finansielle derivater	333 025	333 025	431 409	431 409	366 706	366 706
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	2 649 467	2 660 369	2 871 454	2 874 719	2 385 529	2 398 127
FINANSIELLE FORPLIKTELSE TIL AMORTISERT KOST						
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 138 679	22 284 804	17 500 673	17 401 959	19 882 837	19 731 677
Innskudd fra kunder	8 453 990	8 453 990	7 279 095	7 279 095	7 426 181	7 426 181
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	30 592 669	30 738 794	24 779 768	24 681 054	27 309 017	27 157 858
Sum finansielle forpliktelser	33 242 136	33 399 162	27 651 222	27 555 773	29 694 546	29 555 985

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva en eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og -forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, meglar, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskapsespesifikk informasjon.

DE ULIKE FINANSIELLE INSTRUMENTER PRISES DERMED PÅ FØLGENDE MÅTE:**Rentebærende verdipapirer - stat**

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

Rentebærende verdipapirer - annet enn stat

Andre norske rentepapirer prises hovedsakelig ved bruk av kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Teoretisk pris baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver.

Finansielle derivater

Renteswapper verdsettes basert på gjeldende swapkurve på verdsettelsestidspunktet. Derivatavtaler skal bare benyttes for å sikre beløpsmessig balanse og legge til rette for at betalingsforpliktelser overholdes. Derivatavtaler kan bare inngås med motparter med høy kredittkvalitet.

Virkelig verdi av utlån til norske kommuner, utlån til personkunder og innskudd

Virkelig verdi av utlån og innskudd uten rentebinding anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

Virkelig verdi av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Alle fordringer på kredittinstitusjoner (bankinnskudd) er til flytende rente. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Virkelig verdi av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

Virkelig verdi av gjeld til kredittinstitusjoner

Disse transaksjonene verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspreadjusteringer innhentet i markedet.

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 30.09.2016
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	175 712	3 037 374	0	3 213 086
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	269	269
Finansielle derivater	0	151 002	0	151 002
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	175 712	3 188 376	269	3 364 356
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	341 481	0	341 481
Utlån til norske kommuner	0	5 418 438	0	5 418 438
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	5 759 919	0	5 759 919
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	1 414 419	0	1 414 419
Utlån til personkunder	0	12 463 733	0	12 463 733
Utlån til norske kommuner	0	11 920 512	0	11 920 512
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	25 798 664	0	25 798 664
FORPLIKTELSE				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	333 025	0	333 025
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	333 025	0	333 025
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 327 344	0	2 327 344
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 327 344	0	2 327 344
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	22 284 804	0	22 284 804
Innskudd fra kunder	0	8 453 990	0	8 453 990
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	30 738 794	0	30 738 794

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki — forts.

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 30.09.2015
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	99 514	1 846 679	0	1 946 193
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	265	265
Finansielle derivater	0	186 982	0	186 982
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	99 514	2 033 661	265	2 133 440
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	406 207	0	406 207
Utlån til norske kommuner	0	5 690 836	0	5 690 836
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	6 097 043	0	6 097 043
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	870 321	0	870 321
Utlån til personkunder	0	10 031 312	0	10 031 312
Utlån til norske kommuner	0	10 076 078	0	10 076 078
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	20 977 711	0	20 977 711
FORPLIKTELSE				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	431 409	0	431 409
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	431 409	0	431 409
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 443 310	0	2 443 310
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 443 310	0	2 443 310
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	17 401 959	0	17 401 959
Innskudd fra kunder	0	7 279 095	0	7 279 095
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	24 681 054	0	24 681 054

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki — forts.

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 31.12.2015
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	99 620	3 683 753	0	3 783 373
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	265	265
Finansielle derivater	0	148 375	0	148 375
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	99 620	3 832 128	265	3 932 013
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	379 511	0	379 511
Utlån til norske kommuner	0	5 526 008	0	5 526 008
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	5 905 519	0	5 905 519
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	973 591	0	973 591
Utlån til personkunder	0	10 324 515	0	10 324 515
Utlån til norske kommuner	0	10 080 287	0	10 080 287
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	21 378 393	0	21 378 393
FORPLIKTELSE				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	366 706	0	366 706
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	366 706	0	366 706
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 031 421	0	2 031 421
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 031 421	0	2 031 421
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	19 731 677	0	19 731 677
Innskudd fra kunder	0	7 426 181	0	7 426 181
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	27 157 858	0	27 157 858

TUSEN KRONER	BOKFØRT VERDI 31.12.2015	BOKFØRT VERDI 30.09.2015	BOKFØRT VERDI 30.09.2016
ENDRINGER I NIVÅ 3 UNOTERTE AKSJER			
Inngående balanse 01.01.	265	265	265
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	0	0	4
Utgående balanse	265	265	269
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

Det har ikke vært noen bevegelser mellom nivåene.

NOTE 7 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Obligasjoner, nominell verdi	27 035 000	19 720 000	22 355 000
Verdijusteringer	85 355	141 881	122 014
Opptjente renter	89 766	78 837	54 646
Egenbeholdning, nominell verdi	-2 755 000	0	-630 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 455 121	19 940 718	21 901 660

Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

TUSEN KRONER	BALANSE 30.09.2016	EMITTERT	FORFALL/INNLØST TILBAKEKJØPT	ANDRE ENDRINGER	BALANSE 31.12.2015
Obligasjoner, nominell verdi	27 035 000	6 795 000	-2 115 000	0	22 355 000
Verdijusteringer	85 355	0	0	-36 659	122 014
Opptjente renter	89 766	0	0	35 121	54 646
Egenbeholdning, nominell verdi	-2 755 000	0	-2 125 000	0	-630 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 455 121	6 795 000	-4 240 000	-1 538	21 901 660

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

							30.09.2016
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERDI	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	151 002	0	151 002	-151 002	-6 197		0
Sum	151 002	0	151 002	-151 002	-6 197		0
GJELD							
Finansielle derivater	333 025	0	333 025	-151 002	-13 150		168 873
Sum	333 025	0	333 025	-151 002	-13 150		168 873

							30.09.2015
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERDI	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	186 982	0	186 982	-186 982	-6 200		0
Sum	186 982	0	186 982	-186 982	-6 200		0
GJELD							
Finansielle derivater	431 409	0	431 409	-186 982	-10 700		233 727
Sum	431 409	0	431 409	-186 982	-10 700		233 727

							31.12.2015
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERDI	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	148 375	0	148 375	-148 375	-2 900		0
Sum	148 375	0	148 375	-148 375	-2 900		0
GJELD							
Finansielle derivater	366 706	0	366 706	-148 375	-1 020		217 311
Sum	366 706	0	366 706	-148 375	-1 020		217 311

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av netting avtaler i KLP Bank konsernet. Notene viser derivatposisjoner i balansen.

NOTE 9 Transaksjoner med nærstående parter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
RESULTATPOSTER			
KLP, honorarinntekter låneforvaltning	42 750	43 215	57 620
KLP Kapitalforvaltning, honorar verdipapirforvaltning	-372	-329	-422
KLP, husleie	-4 083	-2 772	-3 692
KLP, pensjonspremie	-5 683	-5 659	-7 887
KLP, stabstjenester (selvkost)	-35 776	-34 988	-46 386
KLP diverse konsernselskaper, subsidiert rente ansattlån	1 449	747	1 065
Sum	-1 715	214	298

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
BALANSEPOSTER			
KLP, netto mellomværende	-8 470	-9 617	-8 498
KLP, avregning lån	-34 407	-54 700	-16 448
KLP konsernselskaper, netto øvrige mellomværende	44	5	358
Sum	-42 834	-64 312	-24 588

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av administrative fellesfunksjoner, som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

NOTE 10 Andre eiendeler

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Mellomværende med selskap i samme konsern	316	118	437
Diverse fordringer	124	0	0
Forskuddsbetalte kostnader	0	737	1 156
Sum andre eiendeler	440	855	1 593

NOTE 11 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Kreditorer	1 743	1 785	1 583
Mellomværende med selskap i samme konsern	43 149	64 431	25 025
Diverse gjeld	24 192	18 173	3 035
Sum annen gjeld	69 084	84 389	29 643
Forskuddstrekk	1 301	1 173	2 738
Arbeidsgiveravgift	1 069	977	1 982
Feriepenger	3 250	3 084	4 499
Pensjonsforpliktelser	27 294	25 072	22 505
Merverdiavgift	0	548	170
Avsatte kostnader	6 739	4 436	6 027
Sum påløpte kostnader og forpliktelser	39 653	35 290	37 920

NOTE 12 Kapitaldekning

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Aksjekapital og overkurs	1 390 000	1 390 000	1 390 000
Annen egenkapital	142 075	77 319	117 816
Egenkapital	1 532 075	1 467 319	1 507 816
Delårsresultat	66 366	27 145	0
Fradrag goodwill og andre immatrielle eiendeler	-17 000	-16 557	-17 784
Utsatt skattefordel	-9 542	0	-9 542
Ren kjernekapital	1 571 899	1 477 907	1 480 490
Tilleggskapital	0	0	0
Tilleggskapital	0	0	0
Sum tellende ansvarlig kapital	1 571 899	1 477 907	1 480 490
Kapitalkrav (risikovektet volum)	747 235	660 139	672 968
Overskudd av ansvarlig kapital	824 664	817 768	807 522

NOTE 12 Kapitaldekning — forts.

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Beregningsgrunnlag kredittrisiko:			
Institusjoner	322 670	234 213	229 347
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	3 596 362	3 211 120	3 339 625
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	4 681 440	4 146 330	4 079 989
Forfalte engasjementer	66 107	95 802	98 091
Obligasjoner med fortrinnsrett	261 580	164 307	262 689
Øvrige engasjementer	9 754	738	899
Beregningsgrunnlag kredittrisiko	8 937 913	7 852 510	8 010 640
Kredittrisiko	715 033	628 201	640 851
Operasjonell risiko	31 957	31 938	32 117
CVA	245	0	0
Samlet kapitalkrav	747 235	660 139	672 968
Ren kjernekapitaldekning prosent	16,8 %	17,9 %	17,6 %
Tilleggs kapital prosent	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Kapitaldekning prosent	16,8 %	17,9 %	17,6 %
Uvektet kapitaldekning	4,3 %	5,0 %	4,7 %

KAPITALKRAV PR 30.09.2016	KJERNEKAPITAL	TILLEGGSKAPITAL	ANSVARLIG KAPITAL
Minstekrav uten buffer	4,5 %	3,5 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	0,0 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	1,5 %	0,0 %	1,5 %
Gjeldende kapitalkrav inkl. buffere	11,5 %	3,5 %	15,0 %

NOTE 13 Rentebærende verdipapirer

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Anskaf.kost	Markedsverdi	Anskaf.kost	Markedsverdi	Anskaf.kost	Markedsverdi
Sertifikater	385 915	387 847	99 346	99 514	1 044 836	1 048 173
Obligasjoner	2 806 578	2 825 239	1 843 296	1 846 679	2 737 387	2 735 200
Sum rentebærende verdipapirer	3 192 493	3 213 086	1 942 642	1 946 193	3 782 223	3 783 373

Rentebærende verdipapirer er regnskapsført til markedsverdi inklusiv opptjente, ikke forfalte renter.

NOTE 14 Tap og nedskrivninger på utlån mv.

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Konstaterte tap	0	0	-278
Tilbakeføring av tidligere nedskrivninger	0	562	562
Endring individuelle nedskrivninger	-465	-456	-1 318
Endring gruppevise nedskrivninger	0	0	0
Sum tap på utlån	-465	106	-1 034

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Saldo på tapsnedskrivning på utlån 01.01	1 329	573	573
Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	0	-562	-562
Periodens nedskrivning på individuelle utlån	465	277	1 318
Nedskrivning på individuelle utlån	1 794	288	1 329
Brutto misligholdte over 90 dager	24 284	26 455	29 339
Brutto øvrige tapsutsatte	0	0	0

Dette gjelder tap på boliglån. Det forventes ikke tap eller nedskrivninger på misligholdte lån til offentlig sektor.

NOTE 15 Betingede forpliktelser

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Ubenyttede kredittrammer utlån	428 984	330 661	351 309
Lånetilsagn	861 899	359 891	273 714
Sum betingede forpliktelser	1 290 883	690 552	625 023

NOTE 16 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Netto gevinst/(tap) på rentebærende verdipapirer	20 507	-23 935	-30 077
Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og realisert amortisering knyttet til utlån	795	1 882	2 054
Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og tilbakekjøp av egen gjeld	-4 284	-5 289	-5 051
Netto bokført sikringsineffektivitet, utlån og innlån (urealisert)	210	43	-202
Andre finansinntekter og kostnader	1 307	-425	-834
Sum netto gevinst/(tap) finansielle instrumenter	18 535	-27 724	-34 111

NOTE 17 Pensjonsforpliktelse egne ansatte

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Balanseført netto forpliktelse 01.01	22 505	25 381	25 381
Resultatført pensjonskostnad	6 053	5 853	8 484
Resultatført finanskostnad	637	425	834
Aktuarielt gevinster og tap (estimatavvik)	2 753	-2 837	-7 012
Innbetalt premie/tilskudd	-4 654	-3 750	-5 182
Balanseført netto forpliktelse	27 294	25 072	22 505

FORUTSETNINGER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %	2,70 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,50 %	2,50 %
G-regulering	2,00 %	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,48 %	1,48 %
Arbeidsgiveravgiftsats	14,10 %	14,10 %	14,10 %

Kvartalsvis resultatutvikling

TALL I MILLIONER KRONER	3. KV 2016	2. KV 2016	1. KV 2016	4. KV 2015	3. KV 2015
Renteinntekter og lignende inntekter	193,1	189,7	190,0	196,2	202,9
Rentekostnader og lignende kostnader	-144,0	-140,3	-139,1	-142,2	-151,3
Netto renteinntekter	49,1	49,4	50,9	54,0	51,6
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	3,2	2,9	1,7	2,7	2,8
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	-0,3	-0,5	-0,5	-0,3	-0,2
Netto gebyr- og provisjonsinntekter	2,9	2,4	1,2	2,4	2,6
Andre honorarinntekter	14,3	14,3	14,3	14,4	14,4
Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter	3,6	8,5	6,5	-6,4	-13,6
Sum andre driftsinntekter	17,9	22,7	20,7	8,0	0,8
Lønn og administrasjonskostnader	-13,0	-12,1	-15,0	-21,2	-14,8
Avskrivninger	-1,0	-1,0	-1,0	-1,4	-0,7
Nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	-1,3	0,0
Andre driftskostnader	-23,0	-22,9	-37,0	-24,1	-22,2
Sum driftskostnader	-37,0	-36,1	-53,0	-48,0	-37,6
Tap på utlån, garantier m.v.	-0,2	-0,3	0,0	-1,1	0,0
Driftsresultat før skatt	32,7	38,1	19,9	15,3	17,3
Skatt	-8,2	-9,1	-5,0	-5,0	-4,7
Resultat	24,5	29,0	14,9	10,3	12,6
Estimatavvik	-0,4	0,0	-2,4	4,2	2,8
Skatt estimatavvik	0,1	0,0	0,6	-1,1	-0,8
Utvidet resultat etter skatt	-0,3	0,0	-1,8	3,0	2,1
Periodens totalresultat	24,2	29,0	13,1	13,3	14,7

Nøkkeltall

AKKUMULERTE TALL I MILLIONER KRONER	3. KV 2016	2. KV 2016	1. KV 2016	4. KV 2015	3. KV 2015
Resultat før skatt	90,7	58,0	19,9	49,6	34,4
Netto renteinntekter	149,4	100,3	50,9	187,1	133,1
Øvrige driftsinntekter	49,3	32,1	15,5	67,9	51,0
Driftskostnader og avskrivninger	-126,1	-89,1	-53,0	-170,2	-122,1
Netto realisert/urealisert endring fin.instrum. til virkelig verdi	18,5	14,9	6,5	-34,1	-27,7
Innskudd	8 454,0	8 252,0	7 883,7	7 426,2	7 279,1
Utlån med pant i bolig	12 812,2	12 294,4	11 311,0	10 713,1	10 437,5
Utlån med offentlig garanti	17 336,4	16 047,5	15 782,9	15 646,3	15 807,7
Misligholdte lån	24,3	28,4	33,1	29,3	26,5
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 455,1	23 798,7	22 282,7	21 901,7	19 940,7
Andre innlån	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forvaltningskapital	34 949,3	34 144,6	32 199,8	31 294,4	29 266,9
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	33 121,9	32 719,5	31 747,1	30 525,3	29 510,9
Egenkapital	1 598,4	1 574,2	1 545,2	1 507,8	1 494,5
Rentenetto	0,45 %	0,31 %	0,16 %	0,61 %	0,45 %
Resultat av ordinær drift før skatt i % av gj.snittlig forv.kapital	0,27 %	0,18 %	0,06 %	0,16 %	0,12 %
Egenkapitalavkastning før skatt	5,67 %	3,68 %	1,29 %	3,21 %	2,30 %
Kapitaldekning	16,8 %	16,5 %	17,5 %	17,6 %	17,9 %
LCR	212 %	199 %	217 %	212 %	232 %

Kvartalsregnskap

3/2016

KLP BANKEN AS

Resultatregnskap

KLP BANKEN AS

NOTE	TUSEN KRONER	3. KVARTAL 2016	3. KVARTAL 2015	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
	Renteinntekter og lignende inntekter	67 708	73 892	202 921	225 220	294 752
	Rentekostnader og lignende kostnader	-44 829	-51 686	-136 423	-178 901	-224 809
3	Netto renteinntekter	22 879	22 206	66 498	46 319	69 944
	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	3 208	2 801	7 816	8 592	11 280
	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	-272	-238	-1 245	-777	-1 074
	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	2 936	2 563	6 571	7 815	10 205
	Inntekter av eierinteresser i konsernselskap	0	0	0	38 452	38 452
	Andre honorarinntekter	14 250	14 405	42 750	43 215	57 648
16	Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter	1 225	-1 427	4 336	-1 743	-3 437
	Sum andre driftsinntekter	15 475	12 978	47 086	79 924	92 663
	Lønn og administrasjonskostnader	-12 999	-14 824	-40 085	-39 669	-60 824
	Avskrivninger	-982	-653	-3 014	-1 974	-3 396
	Nedskrivninger	0	0	0	0	-1 338
	Andre driftskostnader	-12 902	-11 477	-50 301	-46 970	-56 229
	Sum driftskostnader	-26 883	-26 953	-93 400	-88 613	-121 787
14	Tap på utlån, garantier m.v.	-168	-40	-465	106	-1 034
	Driftsresultat før skatt	14 237	10 754	26 288	45 551	49 990
	Skatt på ordinært resultat	-3 556	-2 903	-6 143	-4 658	-6 534
	Resultat	10 681	7 851	20 145	40 893	43 456
	Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	-395	2 837	-2 753	2 837	7 012
	Skatt estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	98	-766	688	-766	-1 893
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	-296	2 071	-2 065	2 071	5 119
	Verdiregulering finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	0	3	0	0
	Skatt på verdiregulering finansielle eiendeler	0	0	-1	0	0
	Poster som kan bli omklassifisert til resultat	0	0	2	0	0
	Sum utvidet resultat	-296	2 071	-2 063	2 071	5 119
	Periodens totalresultat	10 384	9 922	18 082	42 964	48 575

Balanse

KLP BANKEN AS

NOTE	TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
EIENDELER				
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 899 988	4 216 675	3 414 796
4	Utlån til og fordringer på kunder	8 265 935	6 281 840	6 969 731
13	Rentebærende verdipapirer	724 286	358 295	559 114
	Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	269	265	265
	Eierinteresser i konsernselskaper	925 470	925 470	925 470
	Finansielle derivater	19 531	28 848	25 475
	Utsatt skattefordel	2 013	4 025	7 475
	Varige driftsmidler	455	472	468
	Immaterielle eiendeler	17 000	16 557	17 784
10	Andre eiendeler	9 108	8 974	12 180
	Sum eiendeler	12 864 055	11 841 421	11 932 759
GJELD OG EGENKAPITAL				
GJELD				
7	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 775 364	2 936 104	2 932 206
	Innskudd	8 453 990	7 279 095	7 426 181
	Finansielle derivater	23 881	30 809	21 401
	Utsatt skatt	0	0	6 453
11	Annen gjeld	70 935	89 038	31 432
11	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	37 495	33 875	36 976
	Sum gjeld	11 361 665	10 368 921	10 454 649
EGENKAPITAL				
	Aksjekapital	855 000	855 000	855 000
	Overkurs	535 000	535 000	535 000
	Opptjent egenkapital	112 390	82 499	88 110
	Sum egenkapital	1 502 390	1 472 499	1 478 110
	Sum gjeld og egenkapital	12 864 055	11 841 421	11 932 759

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2016	855 000	535 000	88 110	1 478 110
Udisponert resultat	0	0	20 145	20 145
Utvidet resultat	0	0	-2 063	-2 063
Sum totalresultat	0	0	18 082	18 082
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	23 629	23 629
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-17 431	-17 431
Sum transaksjoner med eierene	0	0	6 198	6 198
Egenkapital 30.09.2016	855 000	535 000	112 390	1 502 390

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2015	750 000	440 000	39 535	1 229 535
Udisponert resultat	0	0	40 893	40 893
Utvidet resultat	0	0	2 071	2 071
Sum totalresultat	0	0	42 964	42 964
Innbetalt egenkapital i perioden	105 000	95 000	0	200 000
Sum transaksjoner med eierene	105 000	95 000	0	200 000
Egenkapital 30.09.2015	855 000	535 000	82 499	1 472 499

TUSEN KRONER	AKSJEKAPITAL	OVERKURS	OPPTJENT EGENKAPITAL	SUM EGENKAPITAL
Egenkapital 01.01.2015	750 000	440 000	39 535	1 229 535
Årsresultat	0	0	43 456	43 456
Utvidet resultat	0	0	5 119	5 119
Sum totalresultat	0	0	48 575	48 575
Innbetalt egenkapital i perioden	105 000	95 000	0	200 000
Sum transaksjoner med eierene	105 000	95 000	0	200 000
Egenkapital 31.12.2015	855 000	535 000	88 110	1 478 110

Kontantstrømoppstilling

KLP BANKEN AS

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	199 728	223 918	292 993
Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-89 068	-120 766	-150 819
Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	-389 906	-1 130 459	-1 132 594
Netto inn-/utbetalinger på kundeinnskudd bank	1 027 847	1 028 222	1 175 318
Netto inn-/utbetalinger til drift	-49 813	-46 970	-59 016
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnretninger, arbeidsgiveravgift mv.	-39 539	-43 396	-59 268
Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	77 566	106 762	69 680
Netto renter plasseringskonti	5 633	7 497	9 077
Betalt inntektsskatt	0	0	0
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	742 448	24 808	145 371
INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetalinger ved kjøp av verdipapirer	-771 133	-148 536	-348 135
Innbetalinger ved salg av verdipapirer	609 500	198 527	198 527
Netto innbetalinger av renter fra verdipapirer	7 455	3 742	3 643
Utbetaling ved kjøp av driftsmidler	-2 216	0	-3 320
Innbetaling vedrørende aksjer i datterselskap	0	38 452	38 452
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-156 394	92 185	-110 833
FINANSIERINGSAKTIVITETER			
Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak	-154 618	-300 634	-298 969
Netto utbetaling av renter på lån	-46 837	-59 851	-77 973
Innbetaling av mottatt egenkapital	0	200 000	200 000
Utbetaling avgitt konsernbidrag	-250	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-201 705	-160 484	-176 942
Netto kontantstrøm i perioden	384 350	-43 492	-142 404
Likviditetsbeholdning ved inngangen av perioden	396 505	538 909	538 909
Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	780 855	495 417	396 505
Netto innbetaling/ utbetaling av kontanter	384 350	-43 492	-142 404

Noter til regnskapet

KLP BANKEN AS

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Banken AS ble stiftet 25. februar 2009. KLP Banken AS eier alle aksjene i KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Disse selskapene danner til sammen KLP Banken AS konsern. KLP Banken konsern yter eller erverver lån til norske kommuner og fylkeskommuner samt til selskaper med offentlig garanti. Utlånsvirksomheten er i hovedsak finansiert ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Konsernet tilbyr også standard bankprodukter til privatkunder. KLP Banken AS er registrert og hjemmehørende i Norge. Hovedkontoret har adresse Beddingen 8 i Trondheim og selskapet har avdelingskontor i Oslo.

KLP Banken AS er et datterselskap av KLP Bankholding AS som igjen er heleid av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP er et gjensidig forsikringsselskap.

NOTE 2 Regnskapsprinsipper

Denne delårsrapporten viser selskapsregnskapet til KLP Banken AS for perioden 01.01.2016 -30.09.2016. Det er foretatt forenklet revisjon av delårsrapporten.

Delårsregnskapet for KLP Banken AS er avlagt i samsvar med IAS 34 om delårsrapportering.

Det er ingen endringer i regnskapsprinsippene som har hatt betydning for delårsregnskapet pr 30.09.2016. Det henvises til KLP Bankens årsrapport for 2015 for nærmere beskrivelse av regnskapsprinsipper. Årsrapporten er tilgjengelig på klp.no.

NOTE 3 Netto renteinntekter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Renter på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	5 878	7 567	9 136
Renter på utlån til kunder	190 260	213 754	280 273
Renter på verdipapirer	6 783	3 898	5 343
Sum renteinntekter	202 921	225 219	294 752
Renter på gjeld til kunder	87 830	119 964	149 738
Renter på utstedte verdipapirer	48 613	58 318	74 415
Andre rentekostnader	-21	618	656
Sum rentekostnader	136 423	178 901	224 809
Netto renteinntekter	66 498	46 319	69 944

NOTE 4 Utlån til kunder

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Utlån til kunder, nominell hovedstol	8 244 883	6 252 959	6 943 294
Overtrekk brukskonto	724	465	482
Individuelle nedskrivninger	-1 794	-288	-1 328
Gruppevise nedskrivninger	0	0	0
Utlån og fordringer til kunder etter individuelle nedskrivninger	8 243 813	6 253 136	6 942 447
Påløpte renter	6 898	6 913	7 640
Endring i virkelig verdi som følge av renteendringer (sikringsbokføring)	15 224	21 792	19 644
Sum utlån til og fordringer på kunder	8 265 935	6 281 840	6 969 731

NOTE 5 Kategorier av finansielle instrumenter

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI HOLDT FOR OMSETNING						
Rentebærende verdipapirer	724 286	724 286	358 295	358 295	559 114	559 114
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi holdt for omsetning	724 286	724 286	358 295	358 295	559 114	559 114
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING						
Utlån til personkunder	348 529	341 481	406 252	406 207	388 664	379 511
Finansielle derivater	19 531	19 531	28 848	28 848	25 475	25 475
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	368 060	361 012	435 100	435 055	414 139	404 986
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG						
Aksjer og andeler	269	269	265	265	265	265
Sum finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	269	269	265	265	265	265

NOTE 5 Kategorier av finansielle instrumenter — forts.

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST						
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	808 232	808 232	516 910	516 910	407 137	407 137
Utlån til konsernselskaper	2 091 757	2 091 757	3 699 766	3 699 766	3 007 659	3 007 659
Utlån til personkunder	7 917 406	7 917 406	5 875 588	5 875 588	6 581 067	6 581 067
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	10 817 396	10 817 396	10 092 264	10 092 265	9 995 863	9 995 863
Sum finansielle eiendeler	11 910 010	11 902 962	10 885 923	10 885 879	10 969 383	10 960 228
FINANSIELLE FORPLIKTELSE TIL VIRKELIG VERDI SIKRING						
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	520 935	526 103	530 413	534 052	509 669	529 548
Finansielle derivater	23 881	23 881	30 809	30 809	21 401	21 401
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	544 816	549 984	561 222	564 861	531 070	550 949
FINANSIELLE FORPLIKTELSE TIL AMORTISERT KOST						
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 254 429	2 258 416	2 405 691	2 382 022	2 422 537	2 384 941
Innskudd fra kunder	8 453 990	8 453 990	7 279 095	7 279 095	7 426 181	7 426 181
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	10 708 419	10 712 406	9 684 786	9 661 117	9 848 718	9 811 122
Sum finansielle forpliktelser	11 253 235	11 262 390	10 246 008	10 225 978	10 379 788	10 362 071

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og -forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på arm-lengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markeddata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

DE ULIKE FINANSIELLE INSTRUMENTER PRISES DERMED PÅ FØLGENDE MÅTE:**Rentebærende verdipapirer - stat**

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å dekke eventuelle feil.

Rentebærende verdipapirer - annet enn stat

Andre norske rentepapirer prises hovedsakelig ved bruk av kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Teoretisk pris baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver.

Finansielle derivater

Renteswapper verdsettes basert på gjeldende swapkurve på verdsettelsestidspunktet. Derivatavtaler skal bare benyttes for å sikre beløpmessig balanse og legge til rette for at betalingsforpliktelser overholdes. Derivatavtaler kan bare inngås med motparter med høy kredittkvalitet.

Virkelig verdi av utlån til personkunder og innskudd

Virkelig verdi av utlån og innskudd uten rentebinding anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

Virkelig verdi av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Alle fordringer på kredittinstitusjoner (bankinnskudd) er til flytende rente. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Virkelig verdi av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

Virkelig verdi av gjeld til kredittinstitusjoner

Disse transaksjonene verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspreadjusteringer innhentet i markedet.

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 30.09.2016
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	124 765	599 521	0	724 286
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	269	269
Finansielle derivater	0	19 531	0	19 531
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	124 765	619 052	269	744 085
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	341 481	0	341 481
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	341 481	0	341 481
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	808 232	0	808 232
Utlån til konsernselskaper	0	2 091 757	0	2 091 757
Utlån til personkunder	0	7 917 406	0	7 917 406
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	10 817 395	0	10 817 395
FORPLIKTELSER				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	23 881	0	23 881
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	23 881	0	23 881
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	526 103	0	526 103
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	0	526 103	0	526 103
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 258 416	0	2 258 416
Innskudd fra kunder	0	8 453 990	0	8 453 990
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	10 712 406	0	10 712 406

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki — forts.

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 30.09.2015
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	99 514	258 781	0	358 295
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	265	265
Finansielle derivater	0	28 848	0	28 848
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	99 514	287 629	265	387 408
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	406 207	0	406 207
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	406 207	0	406 207
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	516 910	0	516 910
Utlån til konsernselskaper	0	3 699 766	0	3 699 766
Utlån til personkunder	0	5 875 588	0	5 875 588
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	10 092 264	0	10 092 264
FORPLIKTELSER				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	25 721	0	25 721
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	25 721	0	25 721
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	534 052	0	534 052
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	0	534 052	0	534 052
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 382 022	0	2 382 022
Innskudd fra kunder	0	7 279 095	0	7 279 095
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	9 661 117	0	9 661 117

NOTE 6 Virkelig verdi hierarki — forts.

TUSEN KRONER	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT 31.12.2015
EIENDELER				
Finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi:				
Rentebærende verdipapirer	99 620	459 494	0	559 114
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	0	0	265	265
Finansielle derivater	0	25 475	0	25 475
Sum finansielle eiendeler som vurderes til virkelig verdi	99 620	484 969	265	584 854
Finansielle eiendeler som vises til virkelig verdi i note 5:				
Utlån til personkunder	0	379 511	0	379 511
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	0	379 511	0	379 511
Finansielle eiendeler til amortisert kost:				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	407 137	0	407 137
Utlån til konsernselskaper	0	3 007 659	0	3 007 659
Utlån til personkunder	0	6 581 067	0	6 581 067
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	0	9 995 863	0	9 995 863
FORPLIKTELSER				
Finansielle forpliktelser som vurderes til virkelig verdi:				
Finansielle derivater gjeld	0	21 401	0	21 401
Sum finansielle derivater som vurderes til virkelig verdi	0	21 401	0	21 401
Finansielle forpliktelser som vises til virkelig verdi i note 5:				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	529 548	0	529 548
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	0	529 548	0	529 548
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 384 941	0	2 384 941
Innskudd fra kunder	0	7 426 181	0	7 426 181
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	0	9 811 122	0	9 811 122

TUSEN KRONER	BOKFØRT VERDI 31.12.2015	BOKFØRT VERDI 30.09.2015	BOKFØRT VERDI 30.09.2016
ENDRINGER I NIVÅ 3 UNOTERTE AKSJER			
Inngående balanse 01.01.	265	265	265
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	0	0	4
Utgående balanse	265	265	269
Realisert gevinst/tap	0	0	0

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

Det har ikke vært noen bevegelser mellom nivåene.

NOTE 7 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Obligasjoner, nominell verdi	2 750 000	2 900 000	2 900 000
Verdijusteringer	9 099	19 589	17 717
Opptjente renter	16 265	16 515	14 489
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 775 364	2 936 104	2 932 206

Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

TUSEN KRONER	BALANSE 30.09.2016	EMITTERT	FORFALL/INNLØST TILBAKEKJØPT	ANDRE ENDRINGER	BALANSE 31.12.2015
Obligasjoner, nominell verdi	2 750 000	300 000	-450 000	0	2 900 000
Verdijusteringer	9 099	0	0	-8 618	17 717
Opptjente renter	16 265	0	0	1 776	14 489
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 775 364	300 000	-450 000	-6 842	2 932 206

NOTE 8 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

							30.09.2016
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/ GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERDI	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	19 531	0	19 531	-12 490	-6 197		844
Sum	19 531	0	19 531	-12 490	-6 197		844
GJELD							
Finansielle derivater	23 881	0	23 881	-12 490	-13 150		0
Sum	23 881	0	23 881	-12 490	-13 150		0

							30.09.2015
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/ GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERDI	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	28 848	0	28 848	-20 044	-6 200		2 603
Sum	28 848	0	28 848	-20 044	-6 200		2 603
GJELD							
Finansielle derivater	30 809	0	30 809	-20 044	-10 700		65
Sum	30 809	0	30 809	-20 044	-10 700		65

							31.12.2015
TUSEN KRONER	BRUTTO FINANSIELLE EIENDELER/ GJELD	BRUTTO EIENDELER/ GJELD SOM ER PRESENTERT NETTO	BALANSEFØRT VERD	FINANSIELLE INSTRUMENTER	SIKKERHET I KONTANTER	RELATERTE BELØP IKKE PRESENTERT NETTO	NETTO BELØP
EIENDELER							
Finansielle derivater	25 475	0	25 475	-20 306	-2 900		2 268
Sum	25 475	0	25 475	-20 306	-2 900		2 268
GJELD							
Finansielle derivater	21 401	0	21 401	-20 306	-1 020		75
Sum	21 401	0	21 401	-20 306	-1 020		75

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av netting avtaler i KLP Banken AS. Notene viser derivatposisjoner i balansen.

NOTE 9 Transaksjoner med nærstående parter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
RESULTATPOSTER			
KLP, honorarer låneforvaltning	42 750	43 215	57 620
KLP Kommunekreditt, administrative tjenester (selvkost)	8 812	9 674	14 168
KLP Boligkreditt, administrative tjenester (selvkost)	18 674	18 375	25 611
KLP Kommunekreditt, renter utlån	31 400	38 320	48 269
KLP Boligkreditt, renter utlån	6 146	25 369	31 191
KLP Kapitalforvaltning, honorar verdipapirforvaltning	-55	-87	-101
KLP, husleie	-4 083	-2 772	-3 692
KLP, pensjonspremie	-5 683	-5 659	-7 887
KLP, stabstjenester (selvkost)	-35 776	-34 988	-46 386
KLP konsernselskaper, subsidiert rente ansattlån	688	367	492
Sum	62 874	91 815	119 286

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
BALANSEPOSTER			
KLP, netto mellomværende	-8 646	-9 681	-8 498
KLP, avregning lån	-34 407	-54 700	-16 448
KLP Kommunekreditt AS, utlån konsern kortsiktig	1 621 390	2 021 784	2 181 927
KLP Kommunekreditt AS, netto mellomværende	2 809	2 995	4 494
KLP Kommunekreditt AS, avregning lån	-7 858	-7 212	-302
KLP Boligkreditt AS, utlån konsern kortsiktig	470 367	1 677 982	825 732
KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	6 092	5 889	7 229
KLP Boligkreditt AS, avregning lån	-10 222	-5 704	-1 640
KLP konsernselskaper, netto øvrige mellomværende	84	29	251
Sum	2 039 608	3 631 381	2 992 744

Utlån til KLP Kommunekreditt på 1,620 milliarder eks. påløpte markedsrenter har fast rente med forfall 15.12.2017.

Utlån til KLP Boligkreditt på 0,470 milliarder eks. påløpte markedsrenter har fast rente med forfall 15.12.2017.

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

NOTE 10 Andre eiendeler

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Mellomværende med selskap i samme konsern	8 985	8 913	11 973
Diverse fordringer	124	0	0
Forskuddsbetalte kostnader	0	61	207
Sum andre eiendeler	9 108	8 974	12 180

NOTE 11 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Kreditorer	1 706	929	1 514
Mellomværende med selskap i samme konsern	61 133	77 298	26 888
Annen gjeld	8 097	10 811	3 030
Sum annen gjeld	70 935	89 038	31 432
Forskuddstrekk	1 301	1 173	2 738
Arbeidsgiveravgift	1 069	977	1 982
Feriepenger	3 250	3 084	4 499
Pensjonsforpliktelser	27 294	25 072	22 505
Merverdiavgift	0	0	77
Avsatte kostnader	4 580	3 569	5 174
Sum påløpte kostnader og forpliktelser	37 495	33 875	36 976

NOTE 12 Kapitaldekning

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Aksjekapital og overkurs	1 390 000	1 390 000	1 390 000
Annen egenkapital	94 308	39 535	88 110
Egenkapital	1 484 308	1 429 535	1 478 110
Delårsresultat	18 082	42 965	0
Fradrag goodwill og andre immatrielle eiendeler	-17 000	-16 557	-17 784
Utsatt skattefordel	-7 475	-4 025	-7 475
Ren kjernekapital	1 477 915	1 451 918	1 452 851
Tilleggskapital	0	0	0
Tilleggskapital	0	0	0
Sum tellende ansvarlig kapital	1 477 915	1 451 918	1 452 851
Kapitalkrav (risikovektet volum)	743 892	653 818	679 507
Overskudd av ansvarlig kapital	734 023	798 100	773 344
Beregningsgrunnlag kredittrisiko:			
Institusjoner	4 890 478	4 219 339	4 460 661
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	3 090 535	2 691 820	2 770 615
Forfalte engasjementer	66 107	95 802	96 078
Obligasjoner med fortrinnsrett	54 979	25 837	25 777
Øvrige engasjementer	935 224	926 207	926 369
Beregningsgrunnlag kredittrisiko	9 037 323	7 959 005	8 279 500
Kredittrisiko	722 986	636 720	662 360
Operasjonell risiko	20 848	17 098	17 147
CVA	58	0	0
Samlet kapitalkrav	743 892	653 818	679 507
Ren kjernekapitaldekning prosent	15,9 %	17,8 %	17,1 %
Tilleggskapital prosent	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Kapitaldekning prosent	15,9 %	17,8 %	17,1 %
Uvektet kapitaldekning	4,2 %	5,1 %	4,7 %

KAPITALKRAV PR 30.09.2016	KJERNEKAPITAL	TILLEGGSKAPITAL	ANSVARLIG KAPITAL
Minstekrav uten buffer	4,5 %	3,5 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	0,0 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	1,5 %	0,0 %	1,5 %
Gjeldende kapitalkrav inkl. buffere	11,5 %	3,5 %	15,0 %

NOTE 13 Rentebærende verdipapirer

TUSEN KRONER	30.09.2016		30.09.2015		31.12.2015	
	Anskaf.kost	Markedsverdi	Anskaf.kost	Markedsverdi	Anskaf.kost	Markedsverdi
Sertifikater	124 729	124 765	99 346	99 514	299 249	300 935
Obligasjoner	599 699	599 521	261 052	258 781	261 052	258 179
Sum rentebærende verdipapirer	724 427	724 286	360 398	358 295	560 300	559 114

Rentebærende verdipapirer er regnskapsført til markedsverdi inklusiv opptjente, ikke forfalte renter.

NOTE 14 Tap og nedskrivning på utlån mv.

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Konstaterte tap	0	0	-278
Tilbakeføring av tidligere nedskrivninger	0	562	562
Endring individuelle nedskrivninger	-465	-456	-1 318
Endring gruppevise nedskrivninger	0	0	0
Sum tap på utlån	-465	106	-1 034

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Saldo på tapsnedskrivning på utlån 01.01	1 329	573	573
Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	0	-562	-562
Periodens nedskrivning på individuelle utlån	465	277	1 318
Nedskrivning på individuelle utlån	1 794	288	1 329
Brutto misligholdte over 90 dager	24 284	26 455	29 339
Brutto øvrige tapsutsatte	0	0	0

NOTE 15 Betingede forpliktelser

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Ubenyttede kredittrammer utlån	428 984	330 661	351 309
Lånetilsagn	201 518	89 035	77 699
Sum betingede forpliktelser	630 502	419 696	429 008

NOTE 16 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter

TUSEN KRONER	01.01.2016- 30.09.2016	01.01.2015- 30.09.2015	2015
Netto gevinst/(tap) på rentebærende verdipapirer	2 818	-1 361	-1 985
Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og realisert amortisering knyttet til utlån	0	0	-416
Netto bokført sikringsineffektivitet, utlån og innlån (urealisert)	210	43	-202
Andre finansinntekter og kostnader	1 308	-425	-834
Sum netto gevinst/(tap) finansielle instrumenter	4 336	-1 743	-3 437

NOTE 17 Pensjonsforpliktelser egne ansatte

TUSEN KRONER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Balanseført netto forpliktelse 01.01	22 505	25 381	25 381
Resultatført pensjonskostnad	6 053	5 853	8 484
Resultatført finanskostnad	637	425	834
Aktuarielt gevinster og tap (Estimatavvik)	2 753	-2 837	-7 012
Innbetalt premie/tilskudd	-4 654	-3 750	-5 182
Balanseført netto forpliktelse	27 294	25 072	22 505

FORUTSETNINGER	30.09.2016	30.09.2015	31.12.2015
Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %	2,70 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,50 %	2,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,48 %	1,48 %
Arbeidsgiveravgiftsats	14,10 %	14,10 %	14,10 %

Kvartalsvis resultatutvikling

TALL I MILLIONER KRONER	3. KV 2016	2. KV 2016	1. KV 2016	4. KV 2015	3. KV 2015
Renteinntekter og lignende inntekter	67,7	67,5	67,8	69,5	73,9
Rentekostnader og lignende kostnader	-44,8	-45,4	-46,2	-45,9	-51,7
Netto renteinntekter	22,9	22,1	21,6	23,6	22,2
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	3,2	2,9	1,7	2,7	2,8
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	-0,3	-0,5	-0,5	-0,3	-0,2
Netto gebyr- og provisjonsinntekter	2,9	2,4	1,2	2,4	2,6
Inntekter av eierinteresser i konsernselskap	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre honorarinntekter	14,3	14,3	14,3	14,4	14,4
Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter	1,2	3,0	0,1	-1,7	-1,4
Sum andre driftsinntekter	15,5	17,2	14,4	12,7	13,0
Lønn og administrasjonskostnader	-13,0	-12,1	-15,0	-21,2	-14,8
Avskrivninger	-1,0	-1,0	-1,0	-1,4	-0,7
Nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	-1,3	0,0
Andre driftskostnader	-12,9	-13,2	-24,2	-9,3	-11,5
Sum driftskostnader	-26,9	-26,3	-40,2	-33,2	-27,0
Tap på utlån, garantier m.v.	-0,2	-0,3	0,0	-1,1	0,0
Driftsresultat før skatt	14,2	15,0	-3,0	4,4	10,8
Skatt	-3,6	-3,3	0,7	-1,9	-2,9
Resultat	10,7	11,7	-2,2	2,5	7,8
Utvidet resultat før skatt	-0,4	0,0	-2,4	4,2	2,8
Skatt på utvidet resultat	0,1	0,0	0,6	-1,1	-0,8
Utvidet resultat etter skatt	-0,3	0,0	-1,8	3,0	2,1
Periodens totalresultat	10,4	11,7	-4,0	5,6	9,9

Nøkkeltall

AKKUMULERTE TALL I MILLIONER KRONER	3. KV 2016	2. KV 2016	1. KV 2016	4. KV 2015	3. KV 2015
Driftsresultat før skatt	26,3	12,1	-3,0	50,0	45,6
Netto renteinntekter	66,5	43,6	21,6	69,9	46,3
Øvrige driftsinntekter	49,3	32,1	15,5	67,9	51,0
Driftskostnader og avskrivninger	-93,4	-66,5	-40,2	-121,8	-88,6
Netto realisert/urealisert endring fin. instrum. til virkelig verdi	4,3	3,1	0,1	-3,4	-1,8
Innskudd	8 454,0	8 252,0	7 883,7	7 426,2	7 279,1
Utlån med pant i bolig	8 265,9	8 087,9	7 299,0	6 969,7	6 281,8
Misligholdte lån	24,3	28,4	33,1	29,3	26,5
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	2 775,4	2 824,2	3 237,3	2 932,2	2 936,1
Andre innlån	-	-	-	-	-
Forvaltningskapital	12 864,1	12 741,9	12 717,9	11 932,8	11 841,4
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	12 398,4	12 337,3	12 325,3	11 379,7	11 334,1
Egenkapital	1 502,4	1 492,0	1 480,3	1 478,1	1 472,5
Rentenetto	0,54 %	0,35 %	0,17 %	2,59 %	0,41 %
Resultat av ordinær drift før skatt i % av gj.snittlig forvaltningskapital	0,21 %	0,10 %	-0,02 %	0,44 %	0,40 %
Egenkapitalavkastning før skatt	1,75 %	0,81 %	-0,20 %	3,38 %	3,61 %
Kapitaldekning	15,9 %	16,0 %	16,7 %	17,1 %	17,8 %
LCR	103 %	117 %	89 %	71 %	57 %

KLP BANKEN AS

Beddingen 8, 7042 Trondheim
Organisasjonsnr.: 993 821 837

BESØKSADRESSE

Trondheim: Beddingen 8
Oslo: Dronning Eufemias gate 10
klpbanken.no
Tlf: 05554
Faks: 73 53 38 39
klpbanken@klp.no